apoštol Pavol (z Tarzu) - v 1.storočí rímsky občan, spočiatku odporca vznikajúceho *kresťanstva*, neskoršie sa pripojil k *Ježišovým* 12 učeníkom; zobrazovaný s lysou hlavou a dlhou tmavou bradou, v zelenom alebo červenom rúchu (pozri *symbolika farieb: farba zelená)*; *atribút*: kniha, od 13.storočia *meč* (ktorým bol zabitý); nahrádza často *apoštola Judu Tadeáša* alebo *Judáša Iškariotského*; spolu s *apoštolom Petrom* patrón *Ríma*; pozri *patrón; atribúty, symboly, alegórie a prirovnania; Ignác Antiochijský, sv. Tekla*

Hall: nepatril k pôvodným dvanástim *apoštolom,* ktorí boli žiakmi Ježiša počas jeho života; jeho osobitným poslaním bolo hlásať *evanjelium* pohanskému svetu (pozri *pohan*); narodil sa v Tarze v Malej Ázii okolo roku 10 po Kr.; pochádzal zo židovskej rodiny, ale zdedil rímske občianstvo po otcovi (dôležitá skutočnosť pre niektoré umelecké námety); prvý raz spomenutý v *Novom zákone* v súvislosti s kameňovaním *sv. Štefana*; rané dokumenty ho popisujú ako muža malej postavy, holohlavého a nevzhľadného; renesanční umelci ho po vzoru stredoveku väčšinou obdarovali niektorou z týchto charakteristík (zvyčajne vrátane čiernych fúzov); v 17.st. niekedy zobrazovaný vysoký, s bielymi fúzami a vlnitými vlasmi - typ *patriarchu*; nakoľko niektoré stránky jeho učenia prijali *luteráni*, odrazilo sa to klesajúcou obľubou Pavla v *protireformačných* krajinách a to ovplyvnilo jeho menej časté zobrazovanie; bežné atribúty: *meč* (bol sťatý), *kniha* ale bo *zvitok* (autor *epištol*); ako *devocionálna* postava často združovaný s *apoštolom Petrom*, alebo samotným alebo vo spojení s *Kristom* alebo *Pannou Máriou* na tróne, kedy stoja po jeho stranách (pozri *deésis, Posledný súd* - Hall); Pavol aj Peter tu predstavujú spoločných zakladateľov kresťanskej *cirkvi*: Peter symbolizuje pôvodný židovský živel, Pavol prvok pohanský; pozri *Listy Korinťanom, List, Židom*

motívy:

1.*Obrátenie sv. Pavla*; najčastejší námet; v Damasku, kde mal z poverenia synagóg zatýkať kresťanov, bol oslepený svetlom z neba a oslovil bo boží hlas: „*Saul*, Saul, prečo ma prenasleduješ?“ ; podľa tradície zobrazovať *pýchu* (pozri *Soberbia*) ako jazdca padajúceho z koňa, podnikal Pavol cestu na koni; leží na zemi, ako keby spadol z koňa, zlomený strachom alebo v bezvedomí; oblečený do rímskeho brnenia, sprievodcovia Pavla sa pokúšajú ovládnuť vzpínajúceho sa koňa alebo ponáhľajú pomôcť Pavlovi

2.*Ananiáš* vracia zrak Pavlovi; v súhlase so svojím videním položil Ananiáš ruky na Pavla, aby opäť videl; Pavol zobrazený kľačiaci, nad nimi *Duch svätý* v podobe *holubice*; nasleduje Pavlov *krst*, Ananiáš predčíta krstnú formulu, pomocník drží sviecu

3.Pavol uniká z Damasku; pokrstený Pavol prchá pred prenasledovaním *Židov*; spúšťaný v košíku z hradieb; motív zriedkavo zobrazovaný (gotické katedrálne umenie; pozri *katedrála*)

4.Spor v *Antiochii*; Pavol vytýka Petrovi, že je nedôsledný vo svojom učení a vo svojom vzťahu ku kresťanom z radov pohanstva (pozri *pohan*; *apoštol Peter* - motív Videnie nečistých zvierat)

5.*Elymas* oslepený; Pavol a *Barnabáš* povolaní k rímskemu miestodržiteľovi Sergiovi Paulovi v Páfe na Cypre; potom, čo proti nim vystúpil kúzelník Elymas, Pavol ho oslepil; Sergius Paulus sedí na tróne, má *tógu* a *vavrínový veniec*, jeho úradníci držia *fasces*; v popredí sa potáca kúzelník; Pavol a Barnabáš odlíšení *svätožiarou*

6.*Obetovanie v Lystre* (neidentifikované mesto v dnešnej tureckej náhornej plošine Hatunsaray); keď Pavol a Barnabáš zázračne uzdravili chromého, pohanskí obyvatelia mesta sa domnievali, že k nim zostúpil *Zeus* a *Hermes*; kňaz z Diovho chrámu chcel im obetovať býkov; apoštoli si v ohromení roztrhli odev (tradičné židovské gesto nad rúhaním; pozri *Súd nad Kristom* – Nový biblický slovník) a nakoniec sa im podarilo zadržať zástupy a zabrániť obetovaniu zvieraťa; dejiskom motívu priestranstvo pred chrámom, kňaz sa chystá sekerou omráčiť býka; Pavol vedľa oltára si trhá plášť, zástup sa tlačí dopredu; v popredí barly

7.Pavol vo väzení vo Filipoch (macedónske mesto); Pavol a jeho spoločník *Silas* zbičovaní a zatvorení do väzenia potom, čo kázali v meste; počas zemetrasenia sa otvorili všetky dvere väzenia a všetkým väzňom spadli putá; Pavol a Silas pokrstili žalárnika aj s jeho rodinou; zemetrasenie zobrazované s *Titánom*, ktorý zdola vráža do zeme

8.Pavol káže v Aténach; kázeň pred zhromaždením na *aeropagu*; pri tejto príležitosti obrátený na kresťanstvo *Dionysios/Diviš* (vo výjave vidieť ho v popredí); pred chrámom *Área* vidieť sochu boha

9.Pavol káže v *Efeze*; mesto strediskom obchodu a pohanského uctievania *plodnosti*; Pavol obrátil na kresťanskú vieru niekoľko pohanských kňazov, ktorí potom sami od seba priniesli svoje knihy a spálili ich pred všetkými; zobrazení ako robia z kníh hranicu u nôh Pavla, ktorý káže na námestí

10.*Extatické* videnie sv. Pavla; obľúbený *protireformačný* námet; barokové maliarstvo zobrazuje Pavla neseného vo vzduchu anjelmi, zvyčajne tromi - ako symbol tretieho neba (viem o človeku v Kristu, ktorý bol...prenesený až do tretieho neba...a počul nevysloviteľné slová...; 2 Korinťanom 12,1-3)

11.Pavol po stroskotaní na ostrove Malta; na ceste do Ríma, kde mal byť odsúdený, Pavol s ostatnými väzňami stroskotal na Malte; obyvatelia ich prijali s láskavosťou a zapálili hranicu dreva, aby sa zohriali; pri zbere dreva Pavla uhryzla zmija; striasol ju do ohňa a nič sa mu nestalo; poverčiví ostrovania to považovali za znamenie a Pavla za boha; *had* ako kresťanský symbol *Satana* dodáva námetu ďalší význam

12.Vzkriesenie kráľovského syna v *Antiochii*; v *Zlatej legende* vyrozprávaný príbeh o tom, ako Peter a Pavol vzkriesili syna sýrskeho kráľa Trofila; mládenec kľačí pred nimi a chystá sa vstať; lebky a kosti v jeho blízkosti naznačujú jeho návrat zo smrti; Peter žehná dvihnutou pravicou, Pavol kľačí a modlí sa

13.Pavlova mučenícka smrť; Pavol aj Peter zomreli mučeníckou smrťou v rovnaký deň; zobrazovaní pred bránami mesta ako sú odvádzaní do väzenia; neskoršie tesne pred svojou popravou kľačí Peter v modlitbe u svojho kríža; Pavol ako rímsky občan mal právo na čestnejšiu popravu mečom, zobrazený ako kľačí u klátu; Pavol často zobrazovaný sám, vyzlečený do pása, vedľa neho leží rímske brnenie; kat dvíha meč, na ktorý sa zhora znáša anjel s *palmovou ratolesťou* a *vavrínovým vencom*; podľa inej legendy sa cestou na popravu stretol Pavol s kresťankou *Plautillou*, ktorá mu ponúkla svoju rúšku, aby si zaviazal oči (niekedy zobrazovaný s touto rúškom; po svojej smrti sa jej zjavil vo videní a vrátil jej zakrvavenú rúšku; Pavlova hlava niekedy zobrazovaná na mise ako hlava *Jána Krstiteľa*, až na to, že jeho oči sú zaviazané; niekedy z nej striekajú tri prúdy krvi (zrejme symboly viera, nádej, láska: tradičné miesto popravy je známe ako „Tre fontane“ (tri fontány)

14. *hlava Pavlova/hlava sv. Pavla*

http://it.wikipedia.org/wiki/Paolo_di_Tarso
http://it.wikipedia.org/wiki/Basilica_di_San_Paolo_fuori_le_mura
http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%80%D1%81_%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%80%D1%88%D0%B8%D0%B9,_%D0%94%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D0%B4

http://www.webumenia.sk/web/guest/graphic/-/staticresults?orderBy=DATING_ASC&items=14&query=&layout=gridLayout&images=true&searchFor=data&page=12

https://www.google.sk/search?q=dore:+The+Apostles+Preaching+The+Gospel&espv=2&biw=1844&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0CCQQsARqFQoTCL-sqIuzwscCFUy2FAod0A0AUQ&dpr=1#tbm=isch&tbs=rimg%3ACRJ8LTd2uXIoIjhQAty9InbnqadOAZCRCIr0XOYGpB2VIhVusz3B386WD5J32MugAobqWRteV1pG9Daa66iqLcdqIioSCVAC3L0iduepEWMMlCaN9yiyKhIJp04BkJEIivQR90XPQ8tanjwqEglc5gakHZUiFRESIB_16o-3lyCoSCW6zPcHfzpYPEY-6tBaKhROfKhIJknfYy6AChuoRoOrH6mtnL8gqEglZG15XWkb0NhElZObKm8LtOioSCZrrqKotx2oiEa5owX6kwMW0&q=dore%3A%20The%20Apostles%20Preaching%20The%20Gospel
(apoštol Pavol vo vezení)

Majster z Halberstadtu: Sv. Pavol so svojimi listami (miniatúra rukopisu, 1185)

H. Schedel (tlač): Apoštol Pavol (Norimberská kronika, 1440-1514)

Majster oplakávania z Tvrdošína: Svätý Pavol a svätý Ondrej (1450-1470)

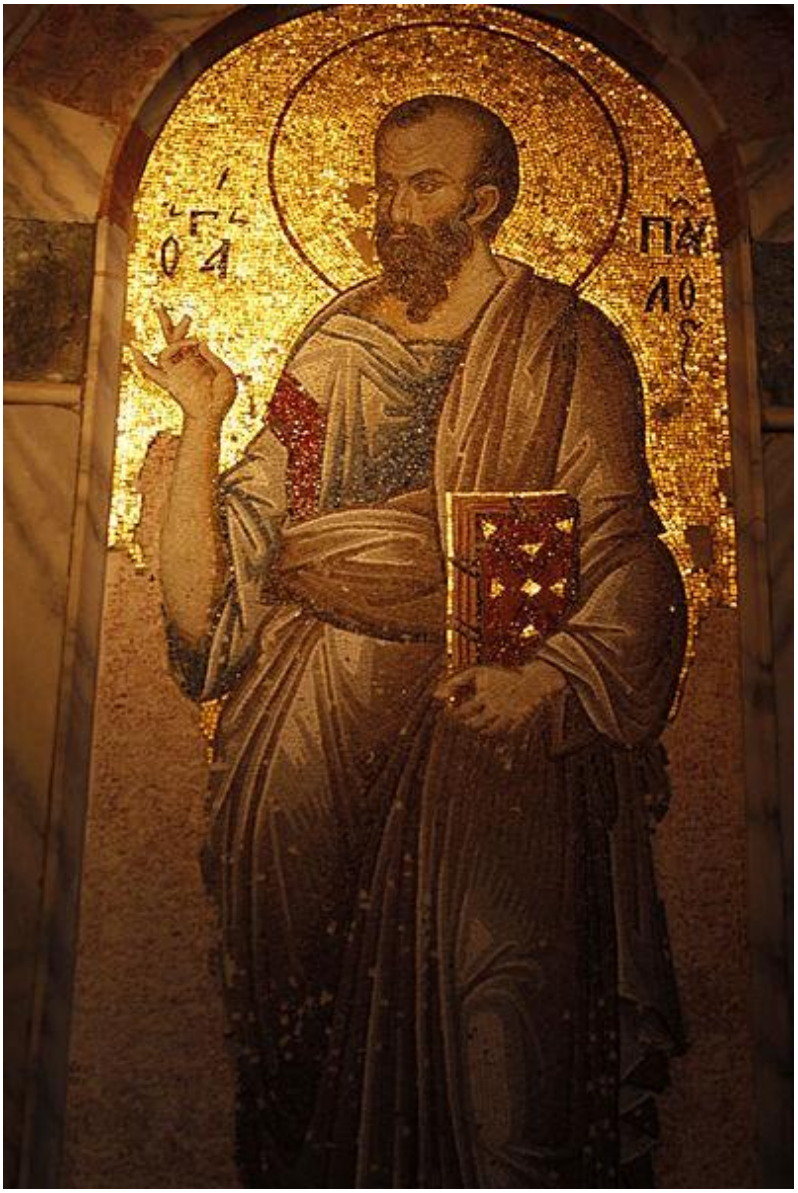

Sv. Pavol (mozaika z kostola Chora v Istanbule, Turecko, 1315-1320)

A. Rublev: Apoštol Pavol (1410)

D. S. dei Gherarducci: Madona s dieťaťom, Jánom Krstiteľom a sv. Pavom (1375)

P. Veneziano: Sv. Pavol (14.st.)

M. Gerung: Útek sv. Pavla (Ottheinrich Bible, 1540)

J. F. De Navarrete: Sv. Peter a Pavol (1577-1579)

L. van den Leyden: Apoštol Pavol (1520)

A. Dürer: Sv. Pavol (medirytina, 1514)

L. van Leyden: Sv. Peter a sv. Pavol v diskusii na púšti (rytina, 1527)

L. van Leyden: Sv. Peter a sv. Pavol držia sudarium (rytina, 1517)

H. Wierix podľa M. de Vos: Apoštol Pavol (16.-17.st.)

H. Goltzius podľa M. de Vos: Mučeníctvo sv. Pavla (rytina, 16.-17.st.)

P. Galle podľa M. van Heemskercka: Sv. Peter a Pavol uzdravuje chorých (rytina, 16.-17.st.)

J. H. Muller podľa L. van Leydena: Sv. Pavol ? (skôr apoštol Ondrej) (rytina, 16.-17.st.)

Ch. van Sichem II: Portrét sv. Pavla (drevorez, 17.st.)

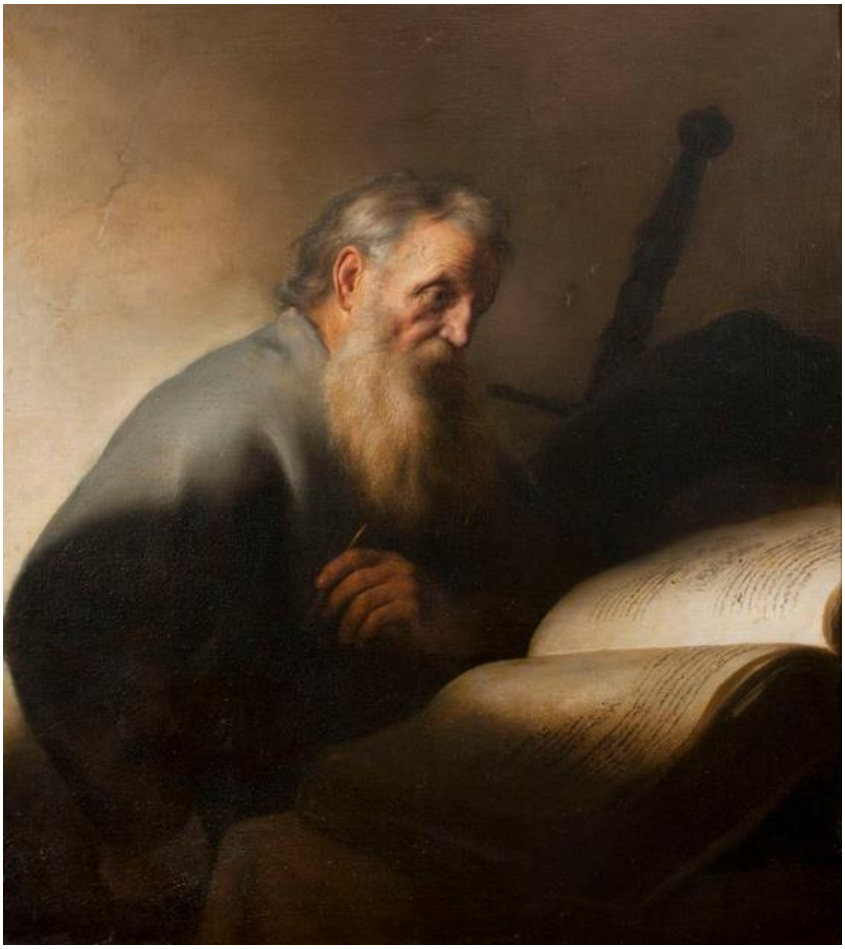

J. Lievens: Sv. Pavol (1627-29)

D. Velázquez: Sv. Pavol (1619-1620)

P. P. Rubens: Sv. Pavol (1611)

P. da Cortona: Ananiáš vracia Pavlovi zrak (1631)

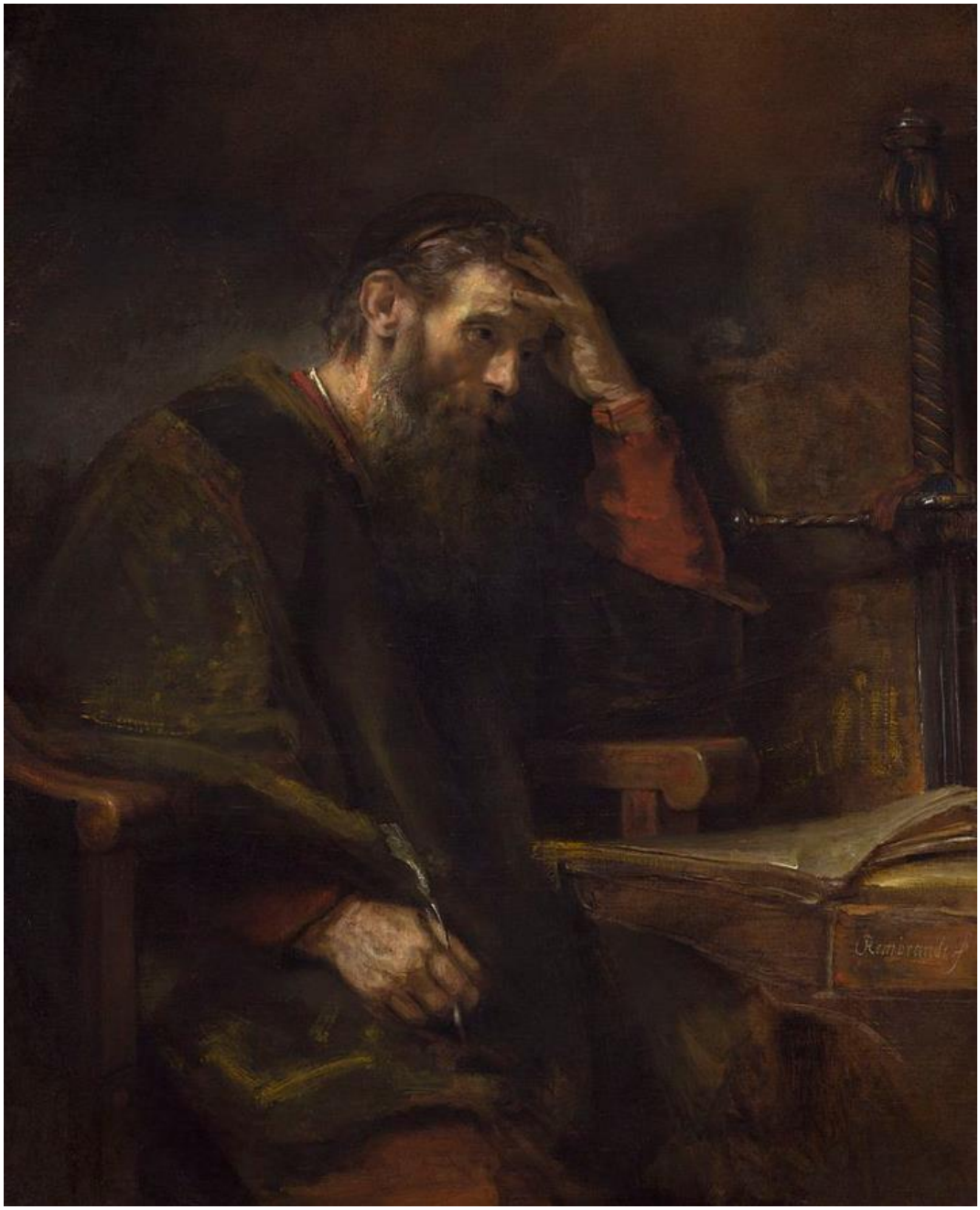

Rembrandt: Apoštol Pavol pri písaní (1657)

Ch. Weigel st.: Efezští starší odprevádzajú Pavla (medirytina z Bible ectypa, 1695)

Autor nezistený: Smrť apoštola Pavla (Bazilika svätého Pavla za hradbami)

J. Tintoreto: Martýrium sv. Pavla (16.st.)

M. de Vos: Sv. Pavol uhryznutý zmijou na ostrove Malta (okolo 1567)

D. Teniers st.: Zázrak sv. Pavla na Malte

A. Elsheimer: Sv. Pavol na Malte (1600)

P. van Coecke Aelst (návrh): Scéna zo života apoštola Pavla (gobelín, 16.st.)

Raffael: Obeť v Lystre (1515)

P. van Coecke Aelst (návrh): Obeť v Lystre (gobelín, 16.st.)

P. van Coecke Aelst (návrh): Apoštol Pavol pred cisárom Agrippom (gobelín, 16.st.)

N. P. Berchem: Pavol a Barnabáš v Lystre (1650)

K. Dujardin: Sv. Pavol uzdravuje chromého v Lystre (1663)

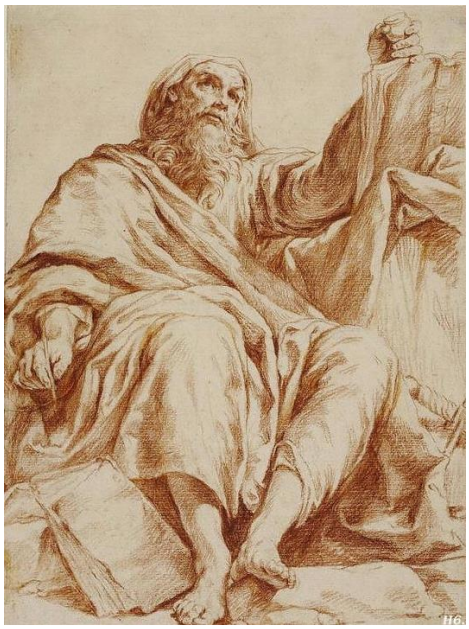

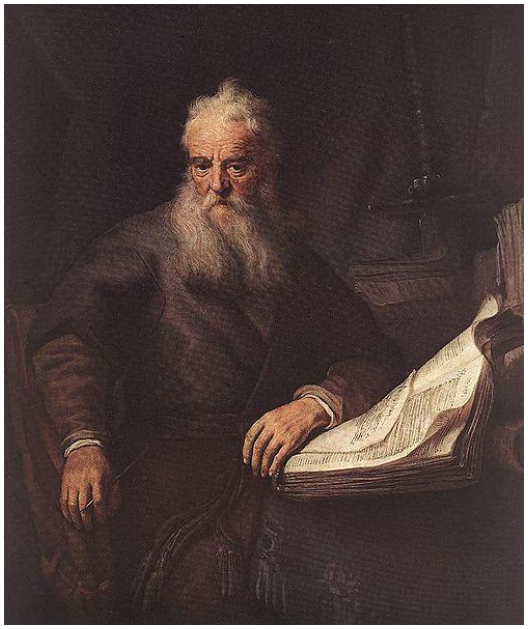

G. M. Crespi: Apoštol Pavol (koniec 17.st.)
Rembrandt: Apoštol Pavol (1633)

Rembrandt: Apoštol Pavol vo vezení (1627)

G. G. Savoldo: Sv. Pavol (16.st.)
Guercino, F. Bartolozzi: Sv. Pavol (17.st.)

J. Bassano: Sv. Pavol (štúdia, 16.-17.st.)

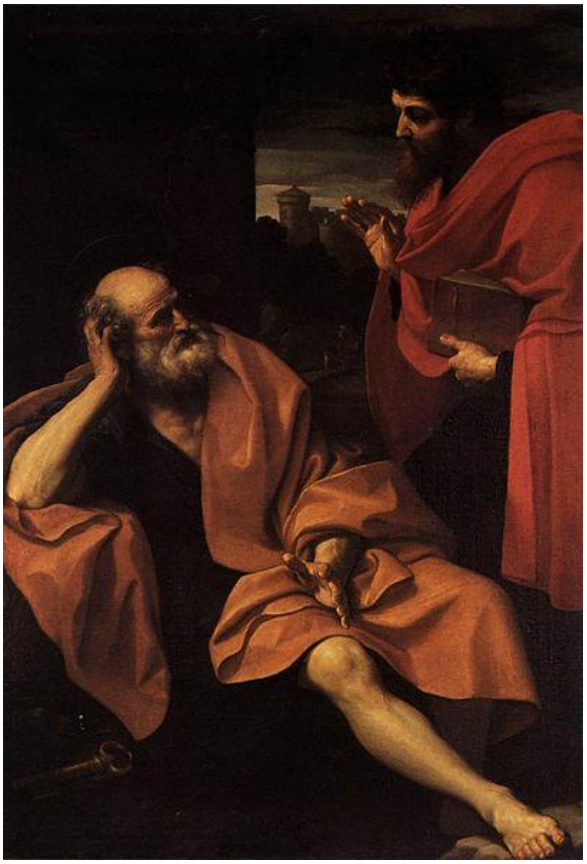

G. Reni: Apoštol Peter a Pavol (1.pol. 17.st.)

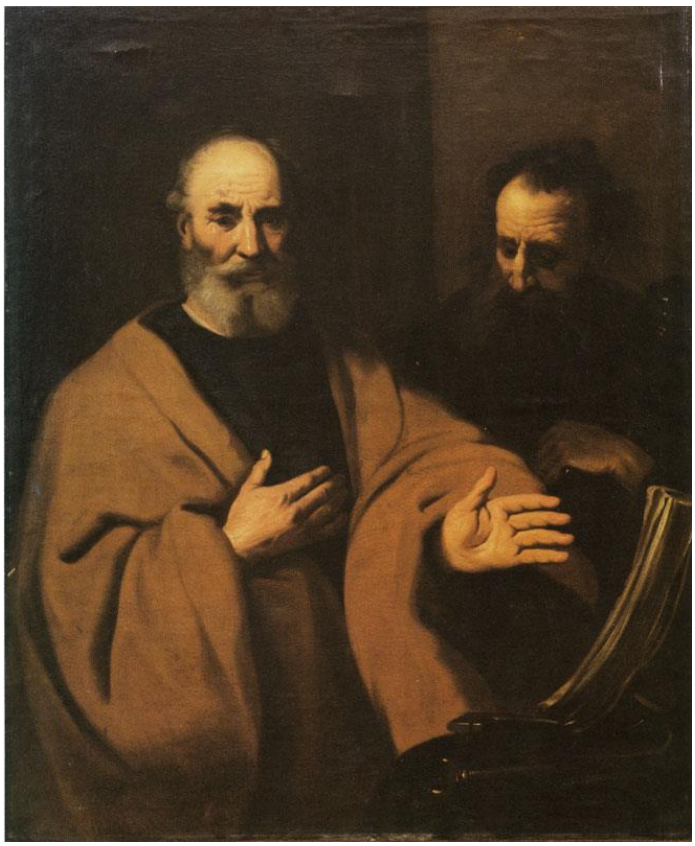

L. Jacobsz: Peter a Pavol (17.st.)

V. Carpaccion: Stigmatizovaný sv. Pavol (1520)

E. Le Sueur: Vystúpenie sv. Pavla v Efeze (1649)

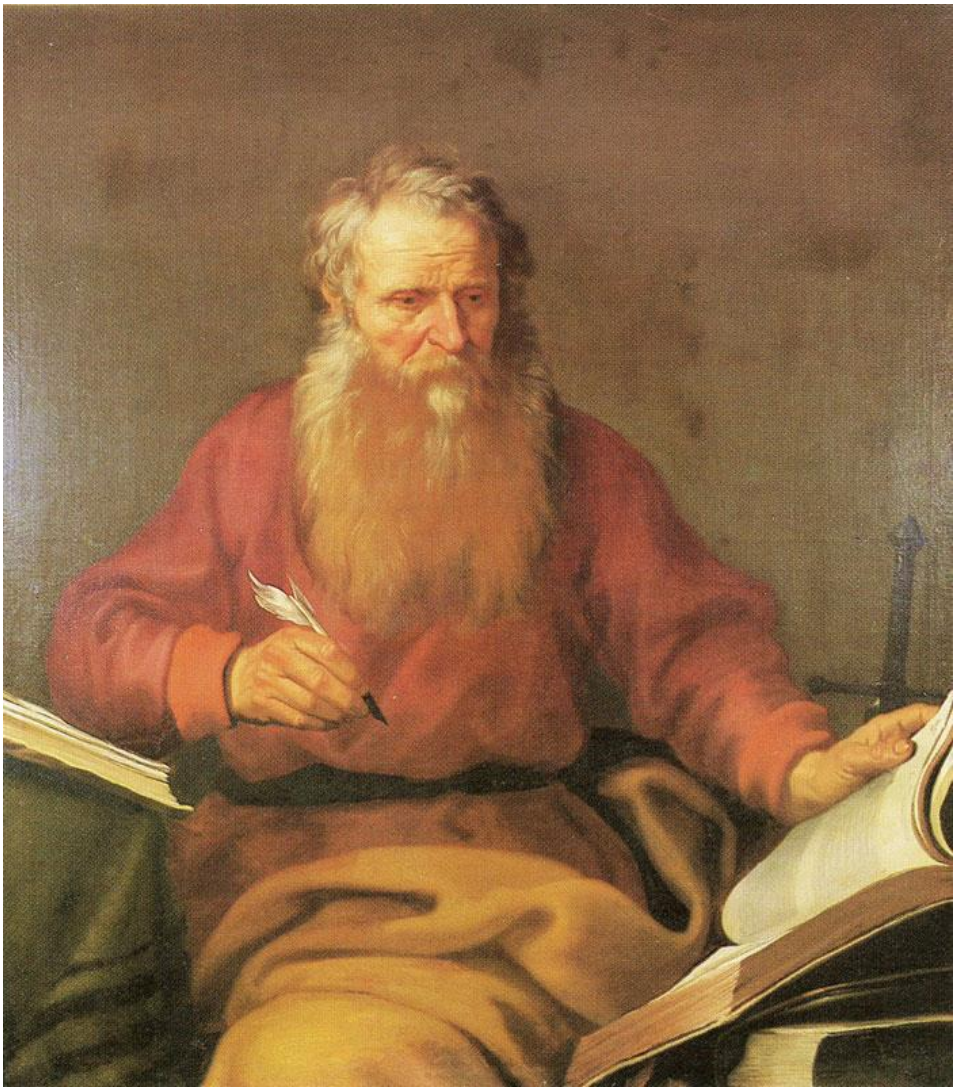

L. Jacobsz: Sv. Pavol (1629)

A. Cano: Apoštol Pavol (17.st.)

Taliansky maliar z 2. polovice 17.storočia: Svätý Pavol číta z knihy (1660–1670 okolo)

P. Batoni: Sv. Pavol apoštol (18.st.)

J. A. Fridrich: Sv. Pavol (rytina, 1725-1775)

Neznámy rezbár (pôvodne Slovenský rezbár z 18.storočia): Sv. Pavol apoštol (zo skupiny apoštolov, 1750)
Slovenský rezbár z 2. polovice 18.storočia: Sv. Pavol (1770-1800)

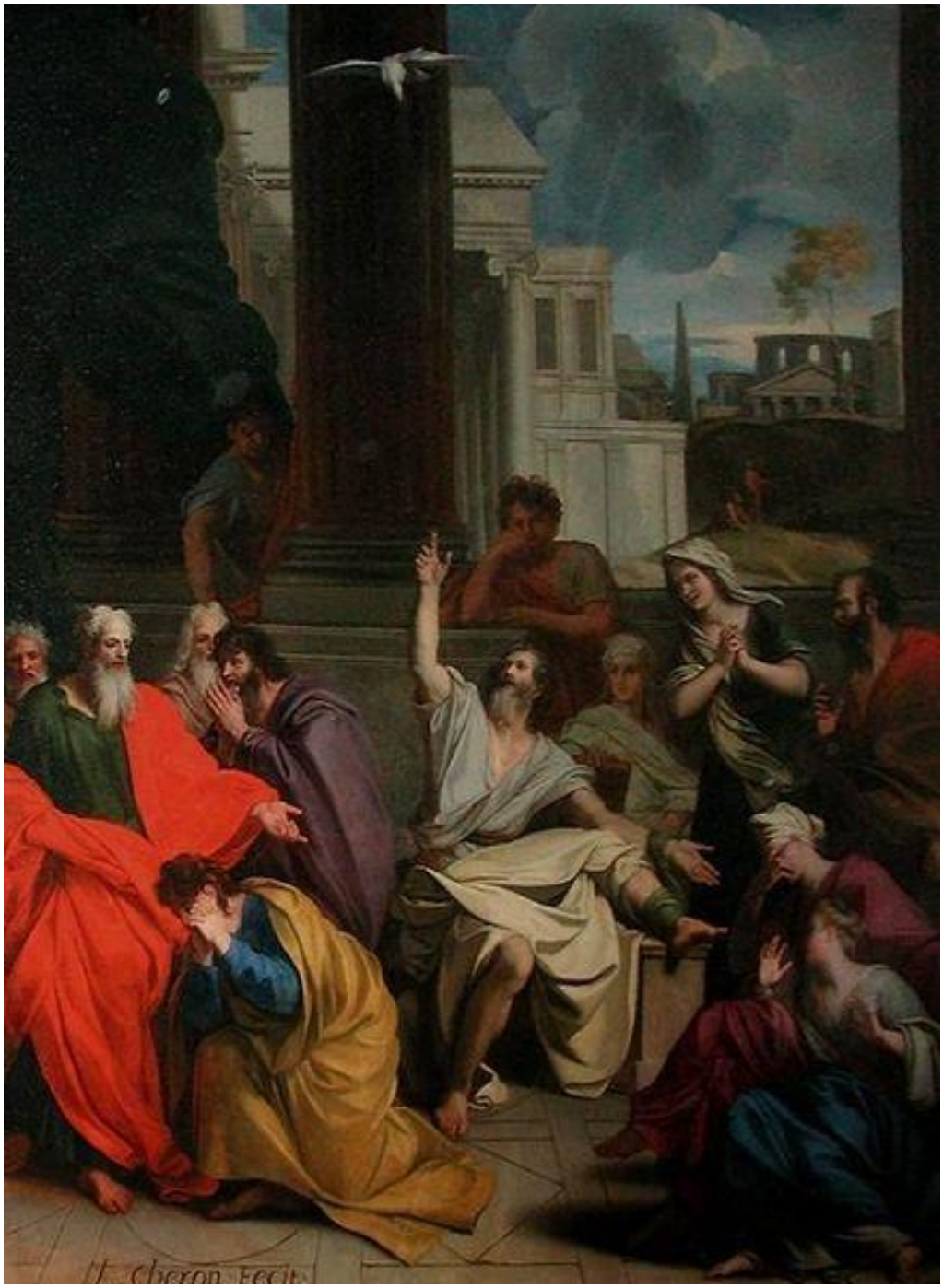

L. Chéron: Prorok Agabus predpovedá sv. Pavlovi jeho utrpenie v Jeruzaleme (1867)

E. Simonet: Sťatie sv. Pavla (1887)

Socha sv. Pavla pred priečelím baziliky Sv. Petra v Ríme (19.st.)

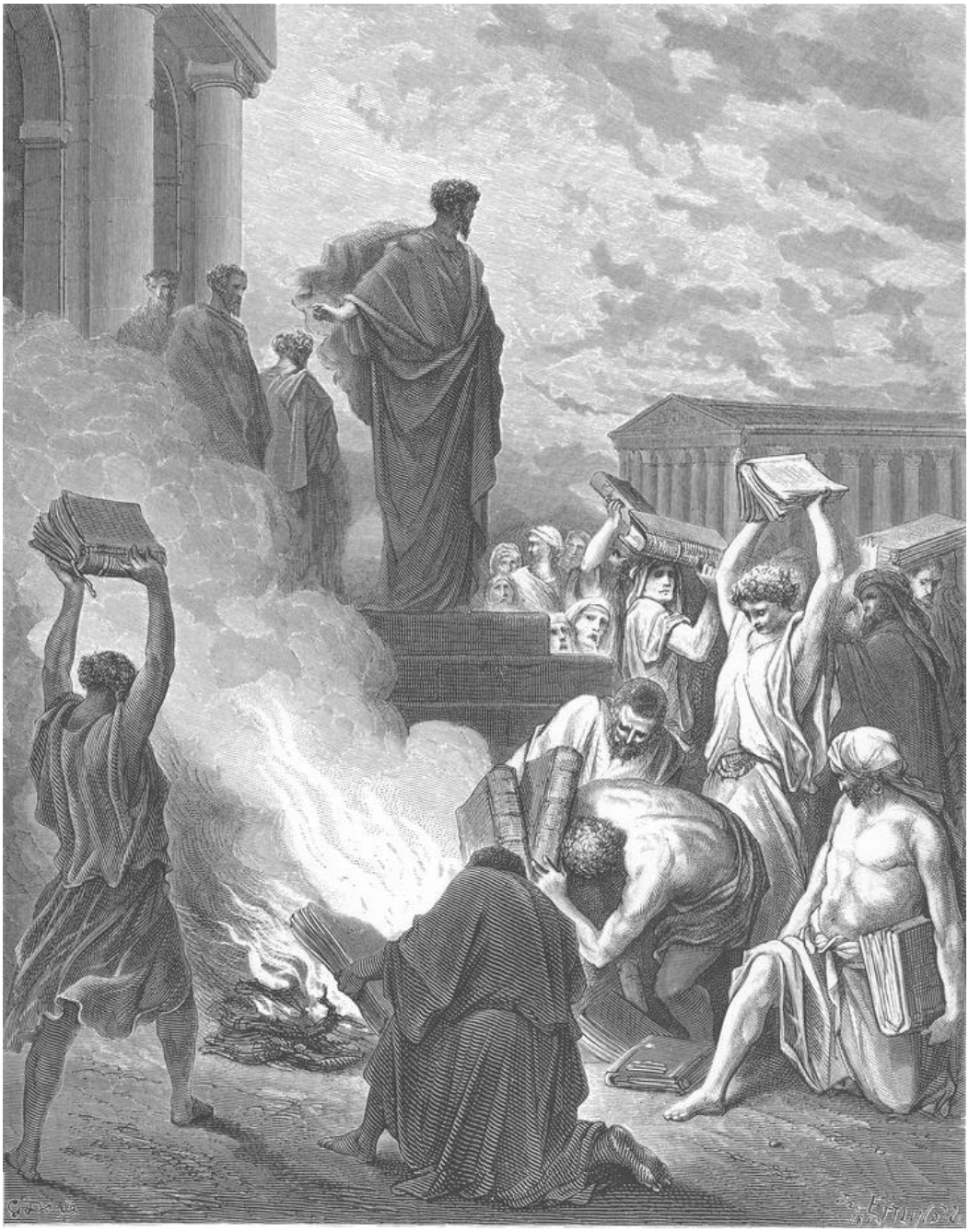

G. Doré: Sv. Pavol v Efeze (drevoryt, 1866)

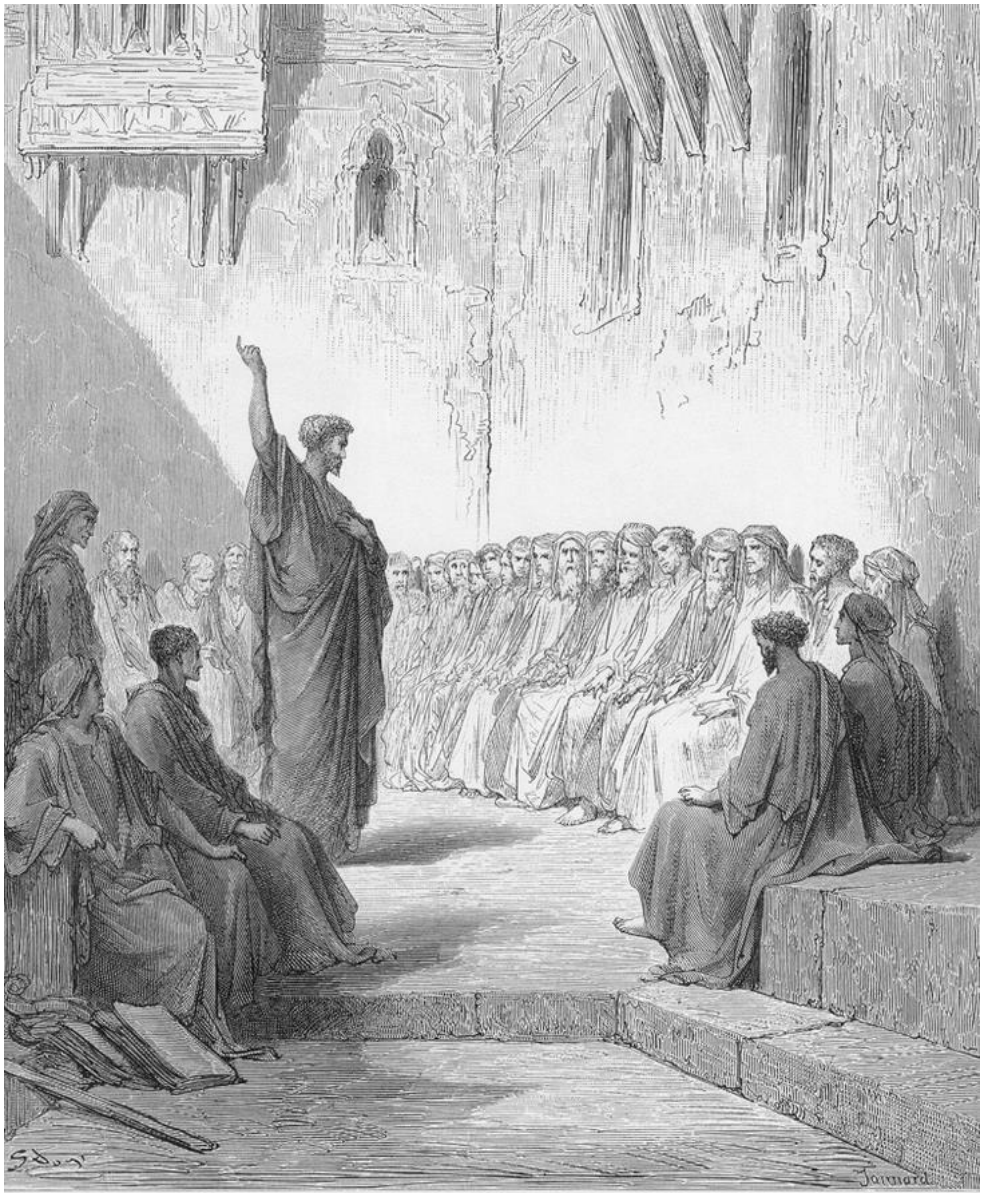

G. Doré: Sv. Pavol káže Tesalonickým (drevoryt, 1866)

G. Doré: Sv. Pavol zachránený pred davom. Pavol ohrozovaný Židmi (drevoryt, 1866)

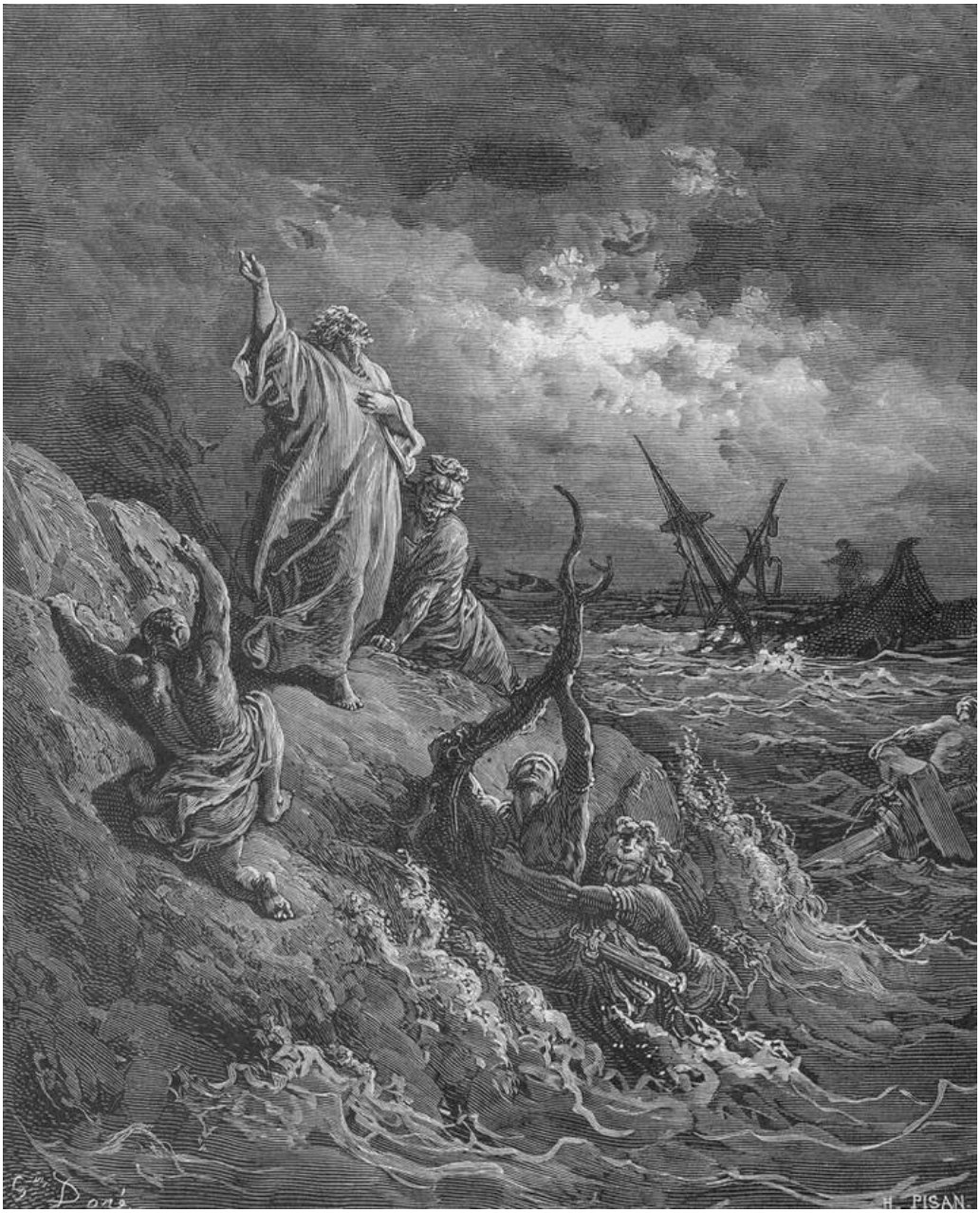

G. Doré: Sv. Pavol po stroskotaní lode (drevoryt, 1866)

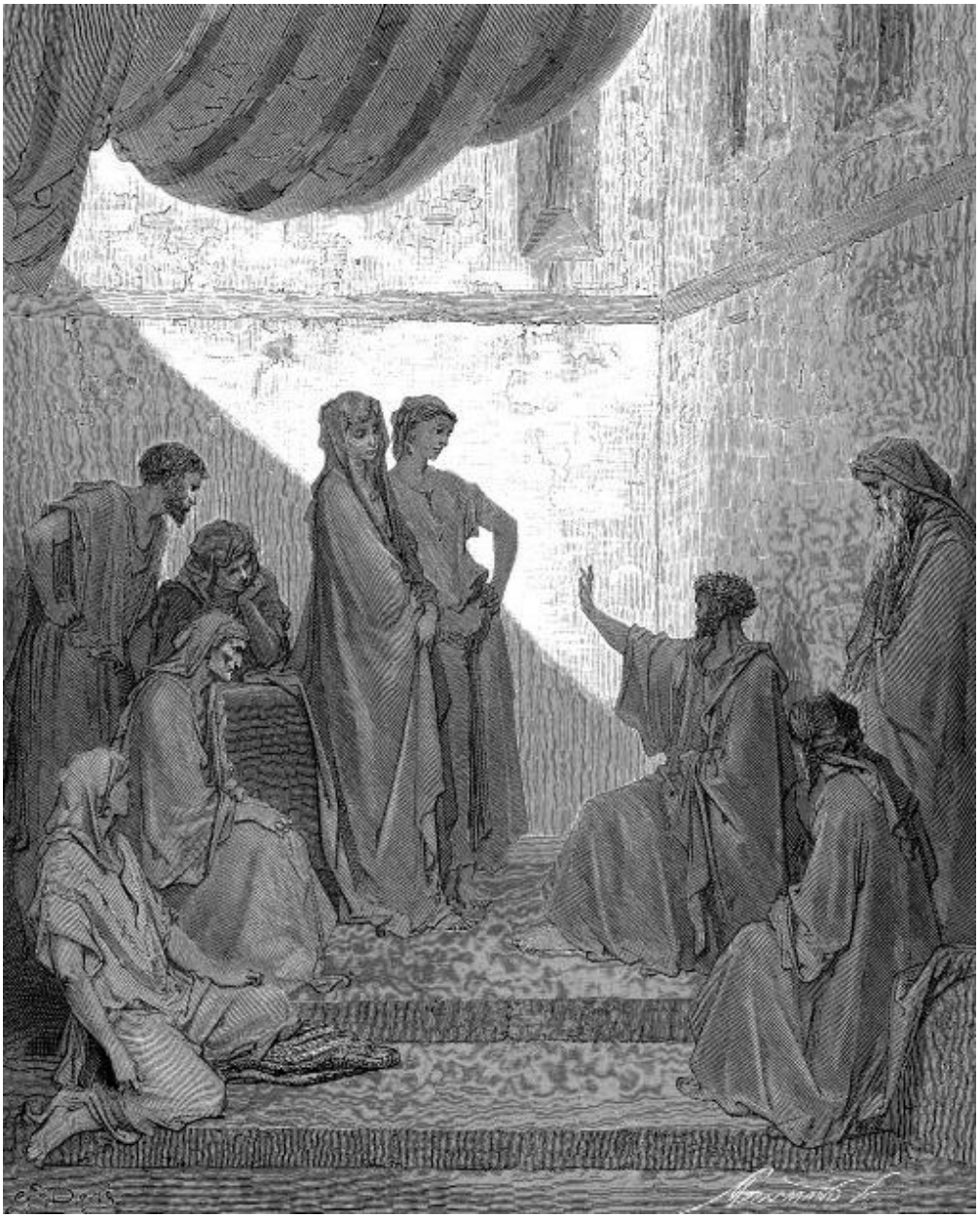

G. Doré: Sv. Peter v dome Cornelia (drevoryt, 1866)